

УДК 791.292.2Коз:821.161.2](477)“19”

DOI <https://doi.org/10.15407/um-etnolog.2025.22.007>

РУДА ТЕТЯНА

докторка філологічних наук, провідна наукова співробітниця відділу екранно-сценічних мистецтв і культурології Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (Київ, Україна).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9055-9056>

RUDA TETIANA

a Doctor of Philology, a chief research fellow at the Screen, Stage Arts and Culturology Department of M. Rylskyi Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9055-9056>

Бібліографічний опис:

Руда, Т. (2025) Українські літературознавці в документальних фільмах і «кінематографічних монографіях» професора Ігоря Козлика. *Українське мистецтвознавство*, 22, 7–14.

Ruda, T. (2025) Ukrainian Literary Critics in the Documentaries and “Cinematic Monographs” by Professor Ihor Kozlyk. *Ukrainian Art Studies*, 22, 7–14.

© Видавництво ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2025. Опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

УКРАЇНСЬКІ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦІ В ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ФІЛЬМАХ І «КІНЕМАТОГРАФІЧНИХ МОНОГРАФІЯХ» ПРОФЕСОРА ІГОРЯ КОЗЛИКА

Анотація / Abstract

У статті розглядаються документально-біографічні фільми і так звані кінематографічні монографії Ігоря Володимировича Козлика, присвячені відомим літературознавцям-учителям і друзям автора, з якими він спілкувався і співпрацював протягом десятиліть. Це кінострічки «Марк Теплинский – учитель, ученый, человек» (2012), її продовження – «Марк Теплинский и Владимир Матвишин» (2013), а також «Академік Дмитро Наливайко» (2016), «Наталія Ростиславівна Кавецька-Мазепа» (2021). На основі текстових рядів цих фільмів створені монографії: «Марк Теплинский: “Делай, как должно...” Исповедь Глазами Другого» (2021, тут використано дві перші стрічки), «Академік Дмитро Наливайко. Сповідь на тлі поглядів ззовні» (2024), «Наталія Ростиславівна Кавецька-Мазепа» (2024). І. Козлик – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри зарубіжної літератури і компаративістики Прикарпатського університету ім. В. Стефаника (ПНУ). Автор праць із теорії та історії літератури та компаративістики. Не будучи професійним кінематографістом, він одночасно став сценаристом, режисером, оператором, монтажником своїх фільмів. Їх герої – Марко Веніамінович Теплінський –

професор, завідувач кафедри ПНУ (яку пізніше очолив І. Козлик), автор праць з історії літератури і педагогіки; Дмитро Сергійович Наливайко – фундатор літературної компаративістики в Україні, завідувач відділу в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, визначний фахівець з історії західноєвропейських літератур, проблем романтизму, компаративістики як основної сфери його діяльності; Наталія Ростиславівна Кавецька-Мазепа, співробітниця цього ж інституту, дослідниця поезії XIX–XX ст., міжнаціональних літературних взаємин.

У своїх фільмах і книжках І. Козлик простежує життєвий і творчий шлях цих непересічних особистостей, використовуючи свої інтерв'ю з ними, а також свідчення їхніх родичів і колег, серед яких авторитетні філологи (М. Жулинський, М. Сулима, П. Михед, В. Скуратівський, О. Глотов та ін.), відомі поети (Д. Павличко, І. Драч). Автор щедро ілюструє свої фільми і книжки архівними матеріалами (відео, світлини, документи). Фільми й монографії взаємно доповнюють одне одного, створюючи живі й багатогранні образи талановитих учених, що зробили цінний внесок в історію української науки.

Ключові слова: документально-біографічний фільм, «кінематографічна монографія», І. Козлик, М. Теплінський, Д. Наливайко, Н. Кавецька-Мазепа.

The article considers documentary biographical films and so-called cinematic monographs by Ihor Kozlyk, dedicated to well-known literary scholars, teachers and friends of the author, with whom he communicated and collaborated for decades. These include the film *Mark Teplinsky – Teacher, Scholar, Man* (2012), its sequel *Mark Teplinsky and Vladimir Matviishin* (2013), as well as *Academician Dmytro Nalyvaiko* (2016), *Natalia Kavetska-Mazepa* (2021). The text series of these films formed the basis for the monographs *Mark Teplinsky: 'Do as you should...' Confession through the Eyes of Another* (2021, based on the first two films), *'Academician Dmytro Nalyvaiko. Confession Against the Backdrop of Outside Views'* (2024), *'Natalia Kavetska-Mazepa'* (2024). I. Kozlyk is a Doctor of Philology, professor, and head of the Department of Foreign Literature and Comparative Studies at the Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (PNU). He is the author of works on the theory and history of literature and comparative studies. Although not a professional filmmaker, he became a screenwriter, director, cinematographer and editor of his own films. Their heroes are Mark Teplinsky, professor, head of the department at PNU (later headed by I. Kozlyk), author of works on the history of literature and pedagogy; Dmytro Nalyvaiko, founder of comparative literature in Ukraine, head of the department at the Taras Shevchenko Institute of Literature of the National Academy of Sciences of Ukraine, a prominent specialist in the history of Western European literature, the problems of Romanticism, and comparative literature as his main field of activity; Natalia Kavetska-Mazepa, an employee of the same institute, researcher of 19th–20th century poetry and international literary relations.

In his films and books, I. Kozlyk traces the life and creative path of these extraordinary personalities, using his interviews with them, as well as the testimonies of their relatives and colleagues, including authoritative fellow philologists (M. Zhulynsky, M. Sulyma, P. Mykhed, V. Skurativsky, O. Hlotov and others), well-known poets (D. Pavlychko, I. Drach). The author generously illustrates his films and books with archival materials (videos, photographs, documents). The films and monographs complement each other, creating vivid and multifaceted images of talented scholars who have made a valuable contribution to the history of Ukrainian science.

Keywords: documentary biographical film, 'cinematic monograph', I. Kozlyk, M. Teplinsky, D. Nalyvaiko, N. Kavetska-Mazepa.

Вступ. Мета дослідження – охарактеризувати документально-біографічні фільми й «кінематографічні монографії» Ігоря Володимировича Козлика про відомих українських літературознавців – Марка Веніаміновича Теплінського, Дмитра Сергійовича Наливайка та Наталію Ростиславівну Кавецьку-Мазепу.

Об'єктом дослідження є документально-біографічні кінематографічні та монографічні роботи І. В. Козлика, присвячені названим вище вітчизняним філологам.

Предметом є специфічні особливості цих фільмів і книжок, роль таких документальних творів у висвітленні діяльності українських науковців у період із середини ХХ – перших двох десятиліть ХІХ ст.

Для досягнення мети дослідження поставлено такі **завдання**:

– розглянути документально-біографічні фільми і книжки І. Козлика про українських літературознавців;

– визначити жанрові особливості цих творів і риси індивідуального стилю їх автора;

– показати внесок І. Козлика у відтворення суспільної та наукової атмосфери, у якій відбувалася діяльність українських гуманітаріїв старшого покоління.

Матеріали дослідження – фільми та монографії І. Козлика, присвячені життю й науковій творчості М. Теплінського, Д. Наливайка та Н. Кавецької-Мазеви.

Теоретична та методична база: аналітичний і порівняльний методи – у розгляді документальних творів І. Козлика і зіставленні специфічних особливостей кінематографа й наукової літератури у створенні образів талановитих вітчизняних науковців.

Актуальність дослідження пов'язана зі зростанням суспільного інтересу до історії вітчизняної культури, зокрема до життя й наукової спадщини авторитетних учених, що працювали в умовах тоталітарного минулого і в пострадянській період.

Виклад основного матеріалу. Представникам вітчизняного літературознавства в документальному кінематографі досі не дуже щастило. Створюючи фільми про діячів науки, кіномитців найчастіше обирали медиків (О. Богомолець, М. Амосов, С. Комісаренко, І. Черненко та ін.), видатних фахівців у галузі технічних наук, математики, кібернетики (Б. Патон, В. Глушков та ін.). Знайомлячи глядацько-читацьку аудиторію з відомими літературознавцями, І. Козлик певною мірою заповнює цю прогалину, зберігає пам'ять про цих непересічних особистостях.

Він – не фахівець-кінематографіст, він – аматор, який зі стрічки до стрічки вдосконалював свою майстерність, виступаючи одночасно як сценарист, режисер, оператор, монтажник, журналіст (значну частину текстів займають його інтерв'ю з героями фільмів і людьми, з якими ці герої співробітничали, товаришували, були в родинних стосунках). І. Козлик – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри зарубіжної літератури і компаративістики Прикарпатського університету ім. В. Стефаника. Йому належать дослідження з теорії літератури («Теоретичне вивчення філософської лірики і актуальні проблеми літературознавства», 2007), з історії світової літератури, з компаративістики (українсько-польські суспільно-літературні взаємини), навчальні посібники, книжки поетичних перекладів («Інтерпретації», 1, 2). З початку 2010-х створює чотири фільми про українських літературознавців – своїх колег і учителів: М. Теплінського, В. Матвіїшина, Д. Наливайка та Н. Мазеву. Робить це на чистому ентузіазмі, переважно за власний кошт. У роботі над фільмами про Теплінського і Матвіїшина І. Козлику допомагав співробітник Прикарпатського університету О. Ольховський, який був головним оператором. У книзі автор згадує про цю людину з великою вдячністю. «І робив Олег свою операторську роботу абсолютно безоплатно, не вимагаючи жодної матеріальної або якоїсь іншої винагороди» [2, с. 151].

Перший із фільмів – «Марк Теплинский – учитель, ученый, человек» (2012) знято ще за життя митця. М. Теплінський (1924–2012) – відомий літературознавець, доктор філологічних наук, почесний професор Прикарпатського національного універси-

тету. Протягом 42 років завідував кафедрою світової літератури в ПНУ. Писав праці з історії літератури (зокрема, дослідження творчості В. Стефаніка, І. Франка, інших письменників), з педагогіки, а також підручники й посібники для загальноосвітньої школи. М. Теплінський – перший доктор наук у згаданому виші, мав багатьох учнів, серед яких і І. Козлик.

Біографія його – життєва і творча – у фільмі подана в хронологічному порядку. Розповіді самого вченого, його колег і учнів, документи, фотографії знайомлять глядачів із цією непересічною людиною, життєвий шлях якої був непростим, подекуди навіть драматичним. «Я сирота Голодомора», – говорив Марко Веніамінович у своїх спогадах. Працюючи в Южно-Сахалінську, він втратив посаду завідувача кафедри і змушений був «тікати» із цього міста, бо з'ясувалося, що його аспіранти читали забороненого тоді Солженіцина. З теплотою і вдячністю малює живий образ свого вчителя автор фільму. Особливо це відчувається в заключному, символічному, епізоді – Марко Веніамінович повільно йде вулицею, поступово віддаляючись від камери і глядачів (стрічка знята в рік його смерті). Фільм «Глазами Другого: Марк Теплинский и Владимир Матвишин» (2013) – це продовження оповіді про Теплінського, а також про його однодумця, молодшого колегу Володимира Григоровича Матвіїшина (1935–2012), професора-мовознавця, який очолив кафедру після смерті Марка Веніаміновича (на жаль, зовсім ненадовго).

Значна частина стрічки – це спогади людей, що працювали поруч з Теплінським, спілкувалися з ним за різних обставин, були його студентами або аспірантами. Після «Сповіді» самого професора автор фільму показує вченого і людину – М. Теплінського – очима Іншого; серед цих «інших» – авторитетні українські філологи О. Кеба, В. Казарін, О. Устенко, Л. Дербеньова, С. Абрамович та ін.

У 2016 році І. Козлик завершив роботу над фільмом «Академік Дмитро Наливайко» про всесвітньо відомого літературознавця, лауреата премії ім. Тараса Шевченка (1998), людину-легенду, фундатора літературної компаративістики в Україні. Дмитро Сергійович Наливайко (1929–2023) – автор праць з історії західноєвропейських літератур (зокрема літературних портретів «Віктор Гюго», «Оноре Бальзак»), літератури Відродження, проблем романтизму. Його двотомна монографія «Искусство: направления, течения, стили» (1981, 1985) стала настільною книгою для філологів, мистецтвознавців, культурологів. Головна ж сфера його наукових інтересів – компаративістика (праці «Спільність і своєрідність», 1988; «Літературна теорія і компаративістика», 2006; «Компаративістика й історія літератури», 2007 тощо). Дмитро Сергійович наполягав на вивченні української культури в міжнародному контексті, обстоював необхідність урахування не лише літературних зв'язків і впливів, а й взаємодії літератури з іншими видами мистецтва. Наливайко очолював відділ компаративістики Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАНУ, ініціював підготовку колективних монографій та збірників з питань порівняльного літературознавства.

Фільм розпочинається зворушливо ліричним епізодом. Зима, сніг, новобудови на лівому березі замерзлого Дніпра. Це – Березняки, де жив Дмитро Сергійович. Немолодий худорлявий чоловік у теплому шкіряному пальто і хутряній шапці неквапливо прогулюється набережною і задумливо дивиться на протилежний берег, де в передвечірній імлі тьмяно виблискують бані Києво-Печерської лаври. Цей фільм композиційно стрункіший, ніж стрічки про Марка Веніаміновича Теплінського. Розповідь про Наливайка побудована в «зворотному» порядку: від часу зйомки – до дитячих років, свідчень про батьків, до періоду навчання і етапів наукової та викла-

дацької діяльності. І. Козлик досліджує умови, у яких формувалися світогляд і переконання вченого, любов до вітчизни та її культури (IV частина названа «Українство»). Він періодично надає слово самому Наливайку, записавши майже сім годин інтерв'ю зі своїм героєм й увібравши найцікавіші уривки – де Дмитро Сергійович викладає ідеї своїх досліджень, свої плани або згадує деякі події свого життя.

Ігор Володимирович надає слово і людям, що навчалися в Д. Наливайка, співпрацювали або товаришували з ним (В. Моренець, В. Скуратівський, Д. Павличко, І. Драч та ін.).

Автор фільму вдало поєднує розповідь про науковий шлях Д. Наливайка з епізодами його особистого життя. Ось академік і його дружина сидять у глибоких кріслах біля журнального столика; в інтер'єрі переважають заставлені книжками полиці, у руках у Дмитра Сергійовича – розгорнута книжка. Такий собі подвійний родинний портрет.

Одна з частин фільму присвячена викладацькій діяльності Д. Наливайка. Певний час він учителював у сільській школі, пізніше викладав у Ніжинському педінституті, Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка, Києво-Могилянській академії. Колишні учні, з якими спілкувався І. Козлик, говорять про нього з повагою і вдячністю. Згадується участь Дмитра Сергійовича в організації літературних вечорів у Ніжинському педінституті (у 60-х рр.), на яких виступали поети-шістдесятники (І. Драч та ін.), що викликало жорсткі нападки з боку партійного керівництва. З 1993 року Наливайко працював у Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАНУ головним науковим співробітником, а з 2002 року – завідувачем відділу компаративістики.

Передостання (III) частина стрічки – це розповідь про навчання Д. Наливайка в Сумському педінституті, потім – в аспірантурі.

І. Козлик здійснив величезну роботу, віднайшовши у державних і приватних архівах документи, фотографії, кадри кінодокументалістики, пов'язані з діяльністю Дмитра Сергійовича та його оточенням. Узяв інтерв'ю у десятків людей (учених, письменників, колишніх студентів), що знали Наливайка в різні періоди його життя. На екрані з'являються і фотографії, і обкладинки книжок академіка та журналів, у яких друкувалися його статті.

Наступний фільм – «Наталія Ростиславівна Кавецька-Мазепа» (2021) – висвітлює життя й науковий шлях авторитетної літературознавиці, докторки філологічних наук, провідної наукової співробітниці Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка. Стрічка створена на основі архівних матеріалів, спогадів колег, друзів та рідних Наталії Ростиславівни (1930–2019) вже після її смерті. Батько героїні – Ростислав Євгенович Кавецький (1899–1978), патофізіолог-онколог, академік АН УРСР, був організатором і першим директором Інституту проблем онкології (нині – Інститут експериментальної патології і радіобіології НАНУ, якому присвоєне ім'я Р. Є. Кавецького). Чоловік Н. Мазепа – Віктор Іванович Мазепа, доктор філософських наук – був відомим українським філософом.

Наталія Ростиславівна досліджувала поезію XIX–XX ст., міжнаціональні літературні взаємини. Їй належать монографії «Поезія думки» (1968), «У поетичному пошуку» (1977), «Вірші і проза поета» (1980) та ін., упорядкування й коментування 28-го тому 50-томного «Зібрання творів» І. Франка (1980). Н. Мазепа брала участь у створенні шкільних підручників («Аріаднина нитка», 1994 та ін.), читанок для молодших класів. Написала книгу спогадів «Про мого батька Р. Є. Кавецького і близь-

ких йому людях» (2006), що вийшла в серії «Пам'ятки видатних онкологів України». На пошану пам'яті Наталії Ростиславівни у 2021 році вийшов друком збірник наукових праць «Животворне світло слова». Саме цього року з'являється і фільм І. Козлика.

Початок його створює лірично-сумовитий настрій: автор веде глядача київськими вулицями, зупиняється біля будинків, у яких жила колись родина Кавецьких, а потім – Наталія Ростиславівна. У фільмі багато уваги приділяється родині Н. Мазепи, її взаєминам із батьками, родичами, друзями. Автор фільму надає слово колегам і близьким героїні, серед яких відомі літературознавці (Е. Соловей, М. Сулима, Л. Генералюк, Л. Олендер, О. Глотов та ін.), директор Інституту ім. Р. Є. Кавецького В. Чехун, її родичка Галина Новікова. З їхніх оповідей перед глядачами постає портрет цієї мудрої, чуйної до людей жінки й талановитої дослідниці. І. Козлик, який протягом багатьох років знав і глибоко поважав свою героїню, згадує: «Наталія Ростиславівна виховувала самою своєю добротою. Для неї неприйнятно було сказати погано про людину».

У процесі роботи над фільмами їх автор, відчутно вдосконалюючи свою майстерність, виробив власну стилістику: уривки інтерв'ю з героями змінюються розповідями інших осіб; у текст уміло вмонтовується наочний матеріал – світлини, документи тощо; ліричні епізоди поєднуються із сухуватим викладом фактів і подій. Щоправда, іноді він дещо затягує кінооповідь; можливо, доцільно було б поділити твори на 2–3 серії.

До якого жанру належать фільми Ігоря Володимировича? Напевно, їх слід означити як документально-біографічні: автор охоплює весь життєвий шлях героя, основними віхами якого є дитинство, роки навчання, наукові пошуки та досягнення. Закономірно, що І. Козлик показує це з глибоким знанням справи, оскільки фільми знімав не фахівець-кінематографіст, а вчений-колега і однодумець.

Інтереси Ігоря Володимировича-кінематографіста не обмежуються діяльністю науковців-філологів. У його доробку – стрічка про Петра Івановича Мельника, доктора технічних наук («Залишатися людиною, або не дати вмерти пам'яті»).

Він написав низку статей про українських медиків, а в 2023 році завершив 8-серійний фільм «Професія – лікар», який став основою для однойменної монографії (2024).

На основі текстових рядів фільмів про літературознавців Ігор Володимирович створив книги, названі ним «кінематографічними монографіями»: «Марк Теплинський: “Делать как должно...” Исповедь Глазами Другого» (2021), «Академік Дмитро Наливайко. Сповідь на тлі поглядів ззовні» (2024), «Наталія Ростиславівна Мазепа» (2024). У передмові до останньої книжки автор пише, що ця монографія, «...у порівнянні з фільмом, на основі якого вона зроблена, доповнена новими фото і текстовими матеріалами, закономірно відсутніми у кінострічці та немінуче потрібними у книжковому форматі» [3, с. 7]. А у вступі до монографії, присвяченої Д. С. Наливайку, зауважує: «Фільм і книга – це, звісно, різні жанри, тобто різна гра. Тому вони не тільки не дублюють, а й не відмінюють права на існування одне одного, і, володіючи своєрідністю, перебувають у стосунках взаємодоповнюваності» [1, с. 7].

Ігор Володимирович у кожній із книжок додає нові дані й уточнює вже представлені у фільмі. Наприклад, вихід монографії «Академік Дмитро Наливайко» відбувся через сім років після появи стрічки; книжка про Марка Теплінського побачила світ аж через дев'ять років після завершення фільму. За цей час з'явилися нові

публікації, присвячені пам'яті цих учених, були знайдені нові світлини й архівні документи. І. Козлик невтомно та послідовно збирав дані про людей, пов'язаних із героями його документальних творів, установлював імена й прізвища зафіксованих на світлинах осіб.

А світлин і документів у його книжках дуже багато, і це фото не лише головного героя та його близьких і колег в різні періоди, а й установ, з якими зв'язана його діяльність, обкладинок його праць тощо. Серед документів у монографії про Д. Наливайка представлена навіть копія шкільного журналу часів його праці в школі. У житті уславленого академіка були драматичні епізоди. Раніше згадувалося про зустріч членів Спілки письменників УРСР зі студентами Ніжинського педінституту 12 грудня 1968 року, що викликала обурення партійного керівництва області та звинувачення її учасників у «націоналізмі» та «антирадянщині». Автор книжки навів повний текст «Доповідної записки» першого секретаря Чернігівського обкому КПУ з гострим осудом присутніх на цьому заході літераторів [1, с. 78–83].

Д. Наливайко згадує про «складнощі», які були в нього в Ніжині: «Неділько [тоді завідувач кафедри українського літератури Ніжинського педінституту. – Т. Р.] якось заявив, що всі, хто виступають проти офіційної лінії партії і т. п. – негідники. Це було настільки нестерпно слухати (адже я був абсолютно протилежної думки, що такі люди якраз найкращі, найдостойніші), що я просто не міг промовчати. І я сказав, що, на мою думку, негідник той, хто так заявляє про цих людей» [1, с. 83].

Один з підрозділів III частини книжки про Наливайка має назву «Рух до докторської дисертації». З розповідей самого Дмитра Сергійовича та його колег (М. Жулинського, В. Скуратівського та ін.) складається історія підготовки й захисту докторської роботи й тих серйозних труднощів, з якими вченому довелося зіштовхнутися. У монографії, присвяченій Н. Кавецькій-Мазепі, автор наводить слова героїні про Наливайка: «Знаєте, чому Наливайка у нас читають усі? Тому що він показав нам нашу українську літературу у всесвіті, а до того вона була для нас ніби сама по собі. Це і називається компаративістика. Але попри все Дмитро Сергійович – це ще просто хороша і добра людина» [3, с. 70].

У монографіях Ігоря Володимировича міститься значна кількість посторінкових приміток, часто досить розлогих. Фактично всі згадки про події, видання, установи і, звичайно, людей (від, наприклад, академіків Р. Кавецького, О. Богомольця і О. Білецького до одіозного секретаря ЦК КПУ В. Маланчука) супроводжуються коментарями, що сприяють створенню цілісного уявлення про культурне й наукове життя в Україні другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

Документальні фільми і створені на їх основах монографії відрізняються за специфікою викладу матеріалу, засобів створення образів, сприйняття глядацькою або читацькою аудиторією. Кінострічки представляють живі обличчя головних і другорядних персонажів, передають їхні голоси, рухи, емоційні реакції. Натомість книжка здатна вмістити набагато більше архівних і довідкових матеріалів щодо подробиць життя та діяльності героїв.

Висновки. Документально-біографічні фільми й «кінематографічні монографії» І. Козлика знайомлять глядачів і читачів з діяльністю і науковою спадщиною авторитетних українських учених-літературознавців М. Теплінського, Д. Наливайка та Н. Кавецької-Мазепи.

Ці непересічні особистості прожили довге та плідне життя, не раз долаючи труднощі, з якими доводилося стикатися інтелігентам радянської епохи, чії дослідниць-

кі інтереси й наукові концепції подекуди не відповідали тогочасним ідеологічним умовам.

Фільми й основані на їх текстових рядах книжки вдало доповнюють одне одного, створюючи всебічні й повнокровні образи їхніх героїв.

Зважаючи на те, що сьогодні, в умовах жорстокої війни, зростає інтерес до давнього й недавнього минулого вітчизняної культури, можна стверджувати: документальні твори І. Козлика є внеском у відтворення цілісної картини культурного (зокрема наукового) життя України другої половини ХХ – перших десятиліть ХІХ ст.

Джерела та література

1. Академік Дмитро Наливайко. Сповідь на тлі поглядів ззовні / [авт.-упоряд. І. Козлик] ; НАН України, Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка, Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2024. 207 с. : фот.

2. Марк Теплинский: «Делать как должно...». Исповедь Глазами Другого / [авт.-сост. и ред. И. В. Козлик] ; предисл., коммент., прим. и послесл. И. В. Козлика. Івано-Франковск : Симфонія форте, 2021. 156 с. : ил.

3. Наталія Ростиславівна Кавецька-Мазепа / авт.-упоряд. і ред. І. В. Козлик; передм., комент., прим. І. В. Козлика. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2024. 132 с. : ил.

References

1. KOZLYK, Ihor, author-compiler. *Academician Dmytro Nalyvaiko. Confession on the Background of Outside Views*. National Academy of Sciences of Ukraine, T. Shevchenko Institute of Literature, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. Ivano-Frankivsk: Symphony Forte, 2024, 207 pp.: phot. [in Ukrainian].

2. KOZLIK, Igor, author-compiler, ed. *Mark Teplinsky: "Do as You Should..."*. *Confession through the Eyes of Another*. Prefaced, commented, annotated and postfaced by Igor KOZLIK. Ivano-Frankovsk: Symphony Forte, 2021, 156 pp.: ill. [in Russian].

3. KOZLYK, Ihor, author-compiler, ed. *Nataliia Rostyslavivna Kavetska-Mazepa*. Prefaced, commented, annotated and postfaced by Ihor KOZLYK. Ivano-Frankivsk: Symphony Forte, 2024, 132 pp.: ill. [in Ukrainian].

Конфлікт інтересів

Авторка не має потенційного конфлікту інтересів, який би міг вплинути на рішення про опублікування цієї статті.

Використання штучного інтелекту

Не використовувався.

Отримано / Received 20.06.2025

Рекомендовано до друку / Recommended for publishing 02.10.2025

Опубліковано / Published 18.12.2025